

Big Data & AI

Jenda Hamáček

Proč?

- Učivo podle RVP
- Těžko uchopitelné, těžké a drahé na vyzkoušení
- Vede na aktuální témata jako sběr dat, zpracování dat AI, LLM
 - Morální, právní přesah

Obsah

- Co to je BigData
- Sběr
- Uložení
- Zpracování
- Použití
 - LLM trochu podrobněji

Jaká data existují

Pro začátek malinká

- Bit (0 nebo 1)
 - informace ano-ne - kamkoliv
- Bajt - 8 bitů
 - jedno písmenko nebo malé číslo - zapamatuju si
- Kilobajty
 - textový email - Vytisknu na papír

Jaká data existují

- Megabajty
 - fotka, kniha, sken, text můžu zpracovat v excelu
- Gigabajty
 - film, fotoalbum, aplikace (s grafikou), můžu uložit do databáze a zpracovat
 - naprogramovat program, který to zpracovává (Python Pandas)

Jaká data existují

Větší data

- Terabajty
 - jednotky: velikost disku - většinou filmy, fotky, aplikace
 - desítky, stovky - spousty videí? (youtube - exabajty)
- Petabajty - 1024 Terabajtů
 - Ještě víc videí
 - Záznamy chování lidí na internetu

Jaká data existují

- Exabajty - 1024 Petabajtů
 - Velikost Youtube řádově (ještě víc videí)
- Zetabajty - 1024 Exabajtů
 - Velikost Internetu (64 ZB k roku 2020)

Co už označit za Big Data?

- Zpracováváme větší data než se vejdou do tradiční databáze? (mnoho Serverů?)
- Protéká naším systémem více dat než zvládne pár serverů? (Google vyhledávání, větší weby)
- Další Wiki charakteristiky: Rozmanitost, Spolehlivost, Hodnota, Kompletnost, ...

Kde se ty data berou?

- Obsah ze sociálních sítí (video, fotky, profily, propojení)
- Chování uživatelů sociálních sítí (scrollování, kliky, doba sledování)
- Všechny najeté jízdy Uberu (10 PB cluster v 2020)
- Všechna vyhledávání Google
- Záznamy o poloze z chytrých telefonů

Kde se ty data berou?

- Sebrané kliky na internetu (Avast 2020)
- Fotky odeslané robotickými vysavači pro analýzu
- Obecněji data sesbíraná ze všech IOT - světla, chůvičky, kávovary, televize, home assistanti...
- Data z novějších automobilů (diagnostika, kamery, poloha, používání) (Mozilla)

Příklad: podívejte se na sbíraná data na internetu

- 3rd party
 - Ukázka: gchd.cz , filtr google-analytics.com
- 1st party
 - Ukázka: google.com , filtr gen_204
 - Ukázka: search.seznam.cz , filtr v3
- Výjimky existují (např. duckduckgo)

Úkol

- Sbírá nějaká data o chování uživatelů web vaší školy?

Users

74K

New users

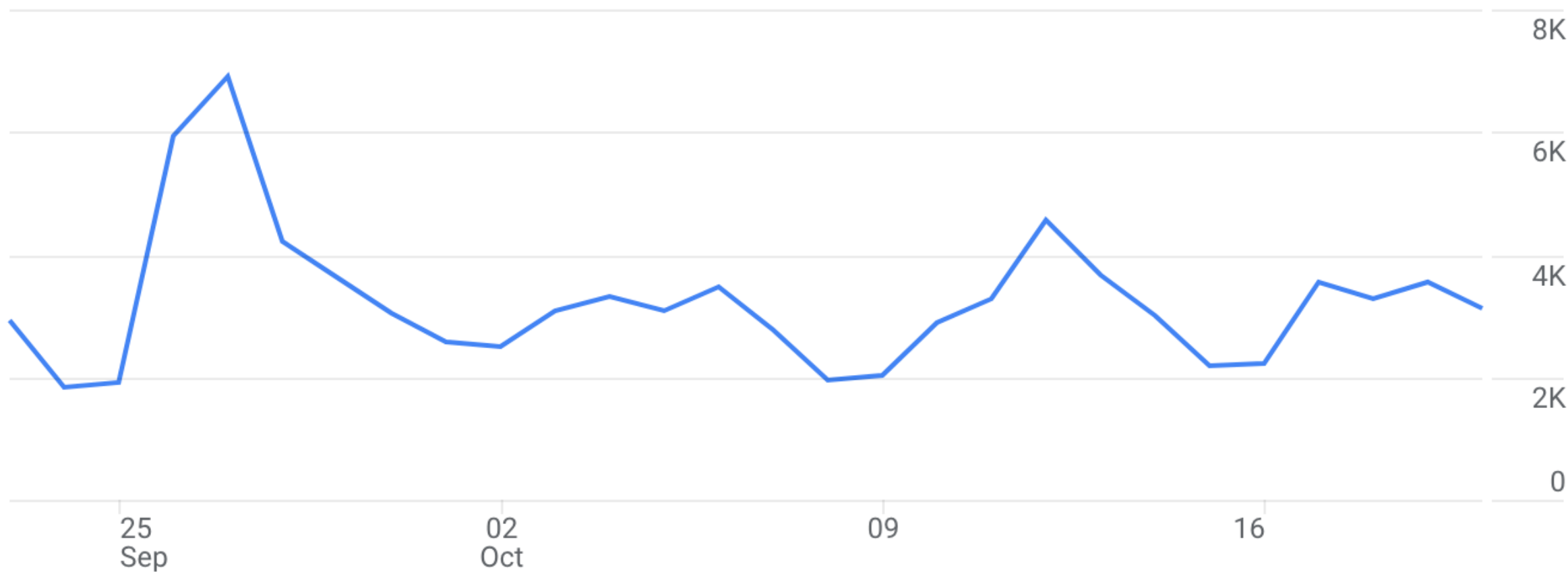
64K

Average engagement time ?

2m 45s

Total revenue ?

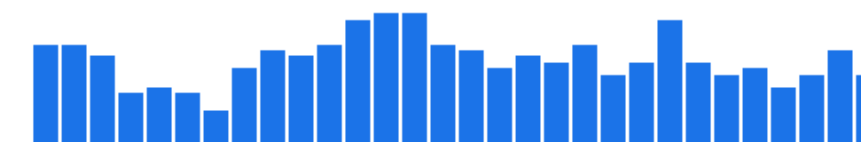
\$309K

USERS IN LAST 30 MINUTES

144

USERS PER MINUTE

TOP COUNTRIES

USERS

United States	111
Saudi Arabia	12
Canada	9
Brazil	2
Mexico	2

View realtime →

WHERE DO YOUR NEW USERS COME FROM?

🔗 Insights 4

🌟 INSIGHT

New

New users by First user default channel grouping ▼

Příklad Google Analytics

- Která data GA sbírá? <https://support.google.com/analytics/answer/9216061?sjid=394968269327435673-EU>
- Jak pracně je zavést to?

```
<!-- Google tag (gtag.js) -->
<script async src="https://www.googletagmanager.com/gtag/js?id=G-XXXXXXX"></script>
<script>
  window.dataLayer = window.dataLayer || [];
  function gtag(){dataLayer.push(arguments);}
  gtag('js', new Date());
  gtag('config', 'G-PSW1MY7HB4');
</script>
```

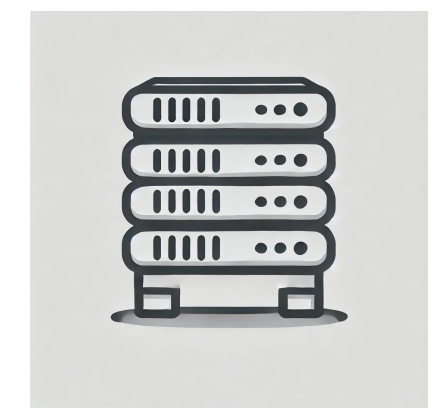
Jak to uložit?

- Zálohovací magnetické pásky
 - Vysoká kapacita (desítky TB), pomalý sekvenční přístup, levnější
- HDD
 - Vysoká kapacita (desítky TB), náhodný přístup, vyšší chybovost než pásky, dražší
- SSD
 - Nižší kapacita než HDD, dražší než HDD, rychlejší

Jak to zpracovat?

Schematický příklad Spark

- `SELECT SUM(Length) FROM titles WHERE type = 'MOVIE'`

1. Na každém serveru zvlášť `Sum type = 'MOVIE'`

2. Sum mezisoučtů

Jak to zpracovat?

- Deskriptivní analýza - nástroje podobné SQL
- Statistika
- Učení AI

AI

Příklady

- Je tento komentář urážlivý? (klasifikace, nlp, učení s učitelem)
- Jaké je riziko, že tento uživatel přestane používat naši službu? (regrese, učení s učitelem)
- Seskup naše uživatele podle podobnosti jejich chování (clustering)
- Logika řízení samořídícího auta (mnoho různých AI, reinforcement learning)
- Siri, Google Assistant - mj. syntéza řeči, převod řeči na text, pochopení dotazu
- Face ID - rozpoznání (obohaceného) obrazu
- Jaké je riziko, že tento člověk nesplatí půjčku? (regrese, učení s učitelem)

LLM

Generativní umělá inteligence

- Disclaimer: na výstup LLM se nikdy nedá 100% spolehnout!
- To ale nemusí vždycky vadit
 - Snadno ověřitelné úlohy (jednoduché programování)
 - Manuální úlohy (převést obrázek z tabule na textové zápisky)
 - Generování nápadů

LLM

Možnosti (zdarma)

- ChatGPT, OpenAI (US): <https://chatgpt.com>
- Claude AI, Anthropic (US): <https://claude.ai/>
- Mistral Large 2, Mistral (FR): <https://chat.mistral.ai/chat>
- Google gemini (US): <https://gemini.google.com/app>
- LLama 3.1 70b, Meta (US): <https://www.meta.ai> (není v ČR), ale <https://huggingface.co/chat/> (dokonce bez přihlášení)
- Microsoft copilot: <https://copilot.microsoft.com> (jde i bez přihlášení)
- (Grok)

Síly LLM

- Obecná rada: model umí dobře to, co umí hodně lidí. Model umí špatně složité a okrajové věci, které umí jen málokdo.
- Práce s jazykem (přelož, přeformuluj, najdi gramatické chyby, ...)
- Programování (viz obecná rada)
- Zjednodušování, vysvětlování, sumarizace
- Pochopit otázku, kterou neumíme dobře položit

Síly LLM

- Vyznat se v těžko čitelném obsahu (tahle chyba mi vypadla z PC, vysvětli co s ní, převed' mi citace těchto článků do takovéhohle formátu)
- Generování nápadů, postupů
- Velmi dobře napodobuje styl
- Udrží pozornost na velkém textu (nedělá syntaktické chyby)

Slabosti LLM

- Přímé počty (Kolik je $12322342 * 837529812$?)
- Přiznání neznalosti.
- Velké (programovací) úlohy
- Komplexní logika, složité úlohy, úlohy o kterých existuje málo dat
- Rady s grafickým rozhraním

Slabosti LLM

- Nejistota výsledku (včetně citací!)
- Přesná délka odpovědi
- Nezná aktuální informace
- Nerad se doptává, pokud k tomu nemá explicitní příkaz

Příklady LLM

Kapitálka v html

Chtěl bych napsat html stránku s textovým obsahem. Text by měl začínat prvním písmenem, které je větší než ostatní a zbytek textu ho obtéká. Viděl jsem takový efekt v knize. Jak na to?

<https://chatgpt.com/share/d22e0d90-3f7e-4452-940f-9fc024c4cb8a>

Příklady LLM

Souhrn "dopis před odjezdem"

Tu je dopis "před odjezdem" pro účastníky akce, kam jedu. Co je potřeba si s sebou vzít nebo připravit?

- <https://chatgpt.com/share/36147895-80b9-475c-81c4-83c1295bc4f6>
- Jak dotaz vylepšit?

Příklady LLM

Příliš velká ochota modelu

Vytvoř SQL dotaz, který odpovídá na otázku:

Vypiš 10 nejstarších filmů s jejich rokem

- <https://chatgpt.com/share/932973a8-a954-49f6-8544-c07e70323190>
- (odrazující příklad)

Příklady LLM

Nachystejte potřebné znalosti LLM

- <https://chatgpt.com/share/cbb6bc8c-4d1b-4da7-871d-d197b9988ee3>
 - Pokud nevíte jak se zeptat, zeptejte se na to
 - Oddělujte kód od zadání (ideálně ``` , případně cokoliv jako třeba ---)
 - Pamatujte, že i to co vypíše model dokáže při příštím dotazu využívat
 - Nebojte se ptát se na vysvětlení. Můžete upřesnit úroveň vyjadřování (vysvětluj pro dítě na základní škole, jsem učitel co pracuje s SQL poprvé)
 - Vkládejte celé chybové hlášky s popisem kde se vzaly.

Příklady LLM

Nápady

- I am doing sql in person course. I am giving my students tasks solvable by SQL SELECT. After a few tasks, I would like to ask them a question if they understand the concepts via some online tool. Can you give me some suggestions for such tools?
- <https://chatgpt.com/share/2a99f85f-c722-4ff1-8fb9-226452799ec6>

Příklady LLM

Funguj podle role

- Nutriční poradce
- <https://chatgpt.com/share/23fbcbe6-2ff8-470c-9ecf-0f6ff231e9da>
- Ukazuje, že si model sám může vygenerovat zadání podle kterého se pak má chovat.

Tipy LLM

- Modely bývají chytřejší v angličtině. Pokud to zvládáte, doporučuji se ptát anglicky.
- Dnešní modely zvládají vstup o velikosti 128k tokenů. Tj. anglicky řádově necelá kniha, česky sto stránek textu.
 - Tj. nebojte se psát dlouhé zadání a vkládat dlouhé kusy textu, články apod.
- Přesto při dlouhém chatu občas zapomínají začátek.
 - Optimalizují tak cenu generování.

Tipy LLM

- Upřesněte styl výstupu - často pomocí role.
 - "Buď profesor češtiny"
 - "Vysvětli mi to jako pro učitele střední školy, který se učí programovat"
 - "Mluv stručně a věcně"
 - "Toto je příklad emailu, který jsem psal rodiči dříve. Použij podobný styl."
- Pokud od modelu očekáváte doptávání se, řekněte mu to.

Problémy LLM

- Můžeme to používat ve škole?
 - <https://aidetem.cz/vyuziti-generativni-umele-intelligence-ve-skolach-pravni-pohled/>
- Nejsou výsledky jen kombinace učících dat? Nekrademe použitím?
- Učení a provoz stojí spoustu energie a grafických karet. Zničíme tím planetu?
- Ohrožuje nás to?
 - Je snazší generovat podvodný obsah
 - Terminátor na dohled?

Jak s tím učit?

- Zmizí junior programátoři?
- Dají se domácí úkoly dělat prostým dotazem do LLM?